

Uusi työehtosopimus ja sen muutokset aikaisempaan 1.2.2017–31.1.2018

Heta – Henkilökohtaisten Avustajien Työnantajien Liitto ry ja **Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry** pääsivät kesällä yhteisymmärrykseen työehtosopimuksen muutoksista. Tavoitteena oli alun perin saada aikaan työmarkkinoiden keskusjärjestöjen neuvotteleman kilpailukyky sopimuksen mukainen lopputulos. Jo neuvottelujen alkupuolella kuitenkin huomattiin, että tämä ei ole mahdollista johtuen henkilökohtaisen avun työnantajuuden erityisluonteesta.

Suurin ongelma olivat työajat. Kilpailukyky sopimuksen mukaan työntekijöiden työaika pitäisi kasvattaa. Henkilökohtaisen avun tilanteissa työ on tuntityötä ja työajasta sovitaan lähes aina työsopimuksessa. Lisäksi moni työntekijä tekee osa-aikatyötä. Suurin kompastuskivi on kuitenkin se, että työajat perustuvat usein kunnan päätökseen henkilökohtaisen avun tunneista. Näistä syistä työajan pidentämiseen ei löydetty keinoa ja tästä päätettiin luopua.

Muita kilpailukyky sopimuksen mukaisia asioita, joista ei päästy sopimukseen, olivat paikallinen sopiminen ja luottamusmiehen asema. Heta-Liitto koki, että tälläkin hetkellä työnantaja ja työntekijä kykenevät sopimaan asioista riittävästi keskenään eikä luottamusmiestä tarvita tähän väliin. Luottamusmiesten tuominen henkilökohtaisen avun työsuhteisiin koettiin Heta-Liitossa muutoinkin ongelmalliseksi muun muassa salassapidon näkökulmasta.

Vaikka kilpailukyky sopimuksen mukaiseen ratkaisuun ei siis päästy, haluttiin työehtosopimuksesta kuitenkin tehdä kilpailukyky sopimuksen hengen mukainen. Tämä tarkoittaa sitä, että työehtosopimuksella ei ole kustannusvaikutuksia suuntaan tai toiseen. Tämä tarkoittaa muun muassa, että työntekijöiden palkkoja ei sopimuskaudella koroteta. Työehtosopimukseen tehtiin kuitenkin yksimielisiä stilistisiä muutoksia. Muutokset ovat siis sellaisia, joilla on korjattu työehtosopimukseen jääneitä virheitä sekä tarkennettu tiettyjä kohtia.

Kilpailukyky sopimuksen kohdalla puhutaan usein lomarahan vähentämisestä. Tämä koskee kuitenkin vain julkisen sektorin, kuten esimerkiksi valtion, kunnan tai kirkon

työntekijöitä. Heta-Liiton jäsenten työntekijät ovat työssä työnantajillaan eivätkä kunnalla, vaikka kunta laskisi ja maksaisi palkan. Näin ollen henkilökohtaisten avustajien lomarahaan tällä työehtosopimuksella tai kilpailukyky sopimuksella ei ole vaikutusta.

Uusi työehtosopimus astuu voimaan 1.2.2017 ja se on voimassa 31.1.2018 saakka. Sopimuksen osapuolilla on mahdollisuus irtautua kilpailukyky sopimuksen mukaisesta työehtosopimuksesta viimeistään kuukautta ennen nykyisen työehtosopimuksen päättymistä, jos maan hallituksen toimet eivät ole kilpailukyky sopimuksen mukaisia.

Sopimusosapuolilla on mahdollisuus irtisanoa työehtosopimus kesken sopimuskauden myös, mikäli vammaislainsäädännön kokonaisuudistus astuu voimaan työehtosopimuksen sopimuskauden aikana. Irtisanomisaika on kaksi kuukautta.

Muutoksia tulee seuraaviin työehtosopimuksen pykäliin:

5§ Työaika

Työaikapykälän arkipyhää koskevaa kohtaa on tarkennettu. Sisällöllisesti pykälää ei ole muutettu eikä arkipyhiä ole lisätty vaan tarkoitus on tarkentaa kohtaa.

6§ Työvuoroluettelo

Tässä on muutettu työvuoroluettelon antamista, kun työnantajalla on käytössä neljän, kuuden tai kahdeksan viikon tasoittumisjakso ja jolloin on sovittu työvuoroluettelon jakamisesta kahtia. Jatkossa työvuoroluettelon toinen osa on annettava työntekijälle tiedoksi viikkoa ennen uuden jakson alkua.

8§ Lisätyö ja ylityö

Pykälässä on tarkennettu jaksottaisen ylityön määritelmää. Sisällöllisesti se ei kuitenkaan muuta nykyistä tilannetta. Pykälään lisätään myös yksi soveltamisohje sekä esimerkki.

9§ Muut työaikakorvaukset

Pykälään lisätään sunnuntaisän kohdalle tarkennus sunnuntaisän alku- ja loppuajankohdasta. Sunnuntaisää maksetaan klo 00.00–24.00 väliseltä ajalta sunnuntaina tai arkipyhinä tehdyltä työltä. Sisällöllisesti pykälä ei muutu, vaan näin asia on ollut aikaisemminkin.

10§ Palkat

Kohtaan *palkkauksen rakenne* on lisätty palkkataulukko ja kokemulisätaulukko. Tarkoitus on selkeyttää vähimmäispalkan perustetta. Henkilökohtaisen avustajan vähimmäispalkka on perustunut 1.5.2011 Heta-Liiton ja JHL:n välillä tekemään palkkapöytäkirjaan. Silloin vähimmäispalkaksi Heta-Liiton jäsenten työntekijöille on sovittu 8,90 euroa tunnilta. Tämän jälkeen vähimmäispalkka on noussut työehtosopimuksen mukaisilla korotuksilla.

Jos kunta on jossain vaiheessa maksanut suurempaa palkkaa kuin mitä sen hetkinen vähimmäispalkka on ollut, pitää kunnan maksaa tätä korkeampaa palkkaa ja kunnan on myös pitänyt tehdä tähän korkeampaan palkkaan työehtosopimuksen mukaiset korotukset.

Vähimmäispalkkataulukko ei siis oikeuta kuntaa laskemaan henkilökohtaisen avustajan työstä maksettua korvausta, vaan se osoittaa sen tason, jolle korvaus pitää nostaa, jos se jostain syystä on alhaisempi.

Pykälän kohtaan *palkan maksu* on lisätty myös soveltamisohje. Sen tarkoitus on selkeyttää palkanmaksuaikataulua. Pääsääntö on, että henkilökohtaisen avustajan palkka maksetaan kaksi kertaa kuukaudessa ja kerran kuukaudessa maksettava palkka on poikkeus.

11§ Matka- ja muut kustannukset ja niiden korvaaminen

Kohdasta on poistettu maininta työntekijän auton käytöstä ja siitä maksettavasta korvauksesta. Tämä ei kuitenkaan kiellä sitä, että työnantaja ja työntekijä sopivat työntekijän auton käytöstä. Työntekijän auton käyttöön liittyvät riskit ovat kuitenkin edelleen myös olemassa.

Tähän pykälään on myös lisätty soveltamisohje matkapäivän alkamisesta. Matkapäivä alkaa työntekijän lähtiessä kotoaan ja päättyy työntekijän palatessa kotiinsa. Matkapäivän kesto on edelleen eri asia kuin työaika.

15§ Poissaolot

Pykälään on lisätty soveltamisohje siitä, että kolme ensimmäistä sairauspäivää alkaa kulua siitä päivästä, joka olisi ollut työntekijän työpäivä, jos on sovittu siitä, että kolmelta ensimmäiseltä päivältä sairauspoissaolon todisteeksi riittää terveydenhuollon ammattilaisen selvitys.

19§ Työvaatetus

Pykälään on lisätty, että työnantajan täytyy työvaatteiden lisäksi tarjota työntekijälle myös tilanteeseen sopivat suojavaatteet ja välineet sellaisissa tapauksissa, joissa työntekijän hygienian tai terveyden suojaaminen tai omien vaatteiden tavallisesta poikkeava likaantuminen tai kuluminen on todennäköistä. Tämä velvoite on jo olemassa kaikilla työnantajilla työturvallisuuslain nojalla, joten tässäkin ei ole lisätty työnantajan velvoitteita. Joka tapauksessa kunnalla on velvollisuus korvata työ- ja suojavaatteista ja välineistä aiheutuneet kustannukset vammaispalvelulain nojalla.

Työehtosopimuksen muutokset tulevat voimaan 1.2.2017. Sitä ennen Heta-Liiton jäsenten työsuhteissa noudatetaan nykyistä työehtosopimusta. Uuden työehtosopimuksen muutoksiin on kuitenkin syytä valmistautua. Ole tarvittaessa yhteydessä HetaHelp -palveluun, jos haluat kysyä lisätietoja muutoksista.

Tärkeimmät muutokset ovat:

1. Palkkausta koskeva pykälä 10 muuttuu, mutta mitään muutoksia palkan suuruuteen ei lähtökohtaisesti tapahdu. Myös palkanmaksuaikataulut pysyvät samoina. Pykälään lisätyt taulukot ovat esimerkkitaulukkoja ja kertovat vain ehdottoman minimi tuntipalkan eri palkankorotusten jälkeen eli niiden perusteella ei voi aina päätellä henkilökohtaisen avustajan palkkaa yksittäisessä tilanteessa. Jos kunta on jossain vaiheessa maksanut korkeampaa tuntipalkkaa kuin taulukko tuona aikana osoittaa, on kunnan pitänyt tehdä korotukset siihen tuntipalkkaan.
2. Mitään muutoksia liittyen työntekijän palkan suuruuteen ei tapahdu. Kaikki lisät ja esimerkiksi lomarahat pysyvät samoina.
3. Pykälästä 11 § poistetaan maininta työntekijän auton käytön korvaamisesta. Työntekijän auton käyttäminen työnantajan kuljettamiseen on kuitenkin edelleen mahdollista.
4. Muutoin muutokset ovat vain tarkennuksia kuten esimerkiksi matkakorvausten maksamiseen tai suojavausteisiin, jotka eivät ole varsinaisia muutoksia.